

СУТНІСТЬ ВПЛИВУ ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРА СУСПІЛЬСТВА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Пак С.Я.

*Науковий керівник - д.м.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України І.М. Солоненко
Національна академія державного управління при Президентові України,
кафедра державного управління охороною суспільного здоров'я*

Головна проблема непослідовності і половинчастості реформ, започаткованих в Україні за час її незалежності, а часто і їх нереалізованості полягає у відсутності широкої підтримки з боку громадськості. Як свідчить практика, більшість із програм суспільного реформування, започаткованих в Україні, так і не була винесена на широке громадське обговорення. Отже, у практиці державно-управлінської діяльності, зокрема в системі охорони здоров'я, залишаються нереалізованими наступні базові засади демократичного політичного врядування: по-перше, широке громадське обговорення проектів та програм суспільних реформувальних; по-друге, залучення до реалізації цих програм, проектів, реформ в цілому, об'єднань громадян. Ми вважаємо, що у сучасних реаліях України владі і громадськості необхідні розроблені та чітко прописані методи та форми широкого залучення громадян до процесу прийняття управлінських рішень органами державної влади та місцевого самоврядування. Основними чинниками, на яких базується діяльність громадського сектору, є: самоуправління його структури, членство зацікавлених організацій, добровільність членства, обмеження у членстві чиновників, представництво у якості координаційного та методичного підрозділу при органах влади; управління і закладах охорони здоров'я. Якщо визнавати і розуміти що громадськість, як споживач медичних послуг, теж має нести відповідальність за своє здоров'я та стан справ у галузі, то потрібно пропонувати конкретні та аргументовані кроки її активної участі у реформуванні системи охорони здоров'я. Залишатися осторонь і пасивно очікувати - означає погоджуватися з існуючим станом речей. Громадськість має зробити кроки назустріч проблемам і простягнути державі руку взаємодії та співучасті у вирішенні цих проблем. Оскільки галузь охорони здоров'я є надто специфічною в сенсі суто медичних знань, а медичні працівники та громадськість по-різному уявляють собі цю діяльність, то часто виникає конфлікт і непорозуміння. Для усунення недоліків має бути взаємне бажання зблизити інтереси, тобто громадськість повинна брати участь у процесах управління охороною здоров'я, а медичні працівники мають бути представлені у політичних та громадських організаціях, у тому числі і немедичних. Зазначимо, що громадської охорони здоров'я в її класичних проявах у нас немає, вона знаходиться на початкових етапах розвитку. Це визначення завжди мало декларативний характер як і багато інших визначень у законодавстві і політиці, що стосуються охорони здоров'я. Дійсної участі громадськості у діяльності системи охорони здоров'я також не було, та й не могло бути тому, що це не підтримувалося при колишній політичній системі, зате зараз справляє враження вимушеного заходу, до якого звернулося керівництво галуззю через різке погіршення стану медичної допомоги населенню і від якої при зміні ситуації в кращу сторону легко можна буде відмовитися. Однак, як свідчить світовий досвід, уряди розвинутих країн при їх фінансовому благополуччі не відмовляються від ролі громадськості у справах охорони здоров'я, а навпаки - усіляко підтримують збільшення повноважень громадян у цих питаннях, зміцнюють їх права, поліпшують інформованість і створюють сприятливі умови для участі у справах охорони здоров'я. Тому в цій ситуації необхідно скористатися можливістю і рішуче підтримати тенденцію залучення громадськості до справ охорони здоров'я, особливо на регіональному рівні, тому що багато центральних ініціатив у цій галузі скоріше переслідують політичні цілі, ніж вирішення реальних проблем. Багато ініціатив громадських організацій на регіональному рівні носять досить чіткий конструктивний характер і тому підтримуються місцевою владою. Крім того, вже можна говорити про їх результативність, що виражається у невеликих, але все-таки змінах у політиці, що проводиться місцевою владою на регіональному рівні в системі охорони здоров'я.

Отже пріоритетним кроком у реформуванні системи управління, що склалася, мав би стати перехід до державно-громадського управління системою охорони здоров'я. У цьому і є суть розподілу повноважень з прийняття рішень між державними органами управління охороною здоров'я і громадськими організаціями, у тому числі організаціями медичних працівників, які представляють свої корпоративні інтереси. Запровадження ефективного лікарського самоврядування повинно змінити регулювання професійної діяльності лікарів, що здійснюють самостійно або у складі установ охорони здоров'я медичну практику, визначати їх повноваження, права і обов'язки для забезпечення якісної медичної допомоги, а також забезпечувати лікарській громаді представницькі функції на всіх рівнях влади і суспільства.